ZEMĚMĚŘIČSKÝ VĚSTNÍK 3 1930
ČASOPIS SPOLKU ČS. ZEMĚMĚŘIČŮ
XVIII. ROČNÍK – V BRNĚ 1. BŘEZNA 1930

Návrh nového stavebního řádu.

Ing. František Čtvrtlík, Brno. (Dokončení. — Fin.)

Úpravu majetkových poměrů vlastníků — byť i v rámci předem schváleného upravovacího plánu — formou scelení osnova nejen nepředepisuje, ale přímo ji technicky znemožňuje tím, že za základ povinnosti pro postup ploch veřejnosti stanovila jednak čistou plochu stavební — jednak odstupňovanou zastavitelnost, jak o tom bude dále mluveno. Při úpravě staveniš detailním plánem schválených odkazuje návrh výlučně k řízení vyvlastňovacímu, a vybavuje nejen obec, ale i jednotlivce rozsáhlou pravomocí expropriační. Zvětšení pravomoce obcí v tomto směru nutno vítati, ale jen potud, pokud má sloužiti k podpoře stavebního podnikání proti svévoli jednotlivců. Avšak expropriace, která při jiných řízeních (vodoprávním, silničním, železničním atd.) nastupuje až tehdy, kdy mírnější prostředky byly vyčerpány, povyšuje se osnovou na princip. Zkušenosti s řády dosavadními a zejména se zákony o podpoře stavebního ruchu jasně dokázaly, že řízení vyvlastňovací, tam přípustné a doporučované, zůstalo v praxi téměř na papíře. Vzhledem k povaze tohoto řízení nelze se ubrániti obavám, že bude míti nepříznivý vliv na zdražení, zpomalení a znesnadnění stavebního podnikání, nepřihlížeje k nežádoucímu vnášení rozbrojů do obcí venkovských.

Právo a povinnost k pořizování všech, tedy i detailních plánů upravovacích, včetně stavebních míst na soukromých pozemcích, vyhrazeno jest zásadně obci. Pouze co úchylku z pravidla zajišťuje § 14, odst. 2., resp. § 35 majitelům pozemků právo k předložení upravovacích plánů vlastníky samými. Tato výhrada stává se prakticky neúčinnou zněním § 39, dle něhož potvrzený plán neskýtá vlastníkům nárok, aby byl uveden ve skutek, hlavně však zásadami § 48 o povinnostech vůči veřejnosti.

Zásady § 48 o postupování pozemků pro zřizování veřejných prostranství tvoří druhý ideový pilíř celé osnovy. Pro jich odlišnost od předpisů dosavadních zasluhují bližší pozornosti.

Přeměnou parcel pozemkových na staveniště stoupá zpravidla jejich cena — bezzáslužně se strany majitele pozemku — měrou několikanásobnou. Jest proto morálně odůvodněno, aby majitel přispěl obci na zřízení a udržování ulice jednak finančně, jednak ve formě bezplatného postupu pozemků potřebných pro veřejná prostranství. Ale tato povinnost jest spravedlivou jen tehdy, postihuje-li ty majitele pozemků hospodářských, kteří přeměnou bezzáslužně získali. Jinak se stává sociálním zlem. Dle předpisů dnešních stavebních řádů jest míra povinnosti k odstupu pozemků odvisla jenom od šířky přilehlé ulice, resp. veřejného prostranství, obecně řečeno jest funkcí šířky ulice.

Toto úzké kriterium osnova zamítá, dovozujíc správně, že jest nespravedlivé, neboť nepostihuje všechny občany stejnou měrou. Při vymezení míry postupu pozemků pro veřejná prostranství vycházela osnova dle důvodové zprávy ze zásad německého zákona „Lex Adickes" o úpravě majetkových hranic (Umlegung). Zákon tento — ač jest dle důvodové zprávy (str. 153) „velice důkladný, ale jen výjimečně používaný, ale přes to v návrhu nového pruského zákona z roku 1925 se zavádí" — není v podstatě ničím jiným nežli řízením komasačním dle praxe na Moravě a zejména — v její největší komuně, Brně — prováděným a plně se osvědčivším. Dle zprávy důvodové prý se však „pro naše poměry nehodí a proto z něj převzata byla jen myšlenka o přesně ohraničených obvodech úpravy (§ 43)." Myšlenka tato jest však samozřejmým předpokladem každé pozemkové úpravy. Z podstaty tohoto zákona nebylo převzato nic. Slouží jenom za paralelu pro důkaz, že požadavky naší osnovy nejsou oproti praxi německé přemrštěné.

Závislost na šířce přilehlé ulice odstranila moravská praxe parcelační zavedením pevného procenta z neupravené plochy, a to tak vysokého, aby jím byla potřeba pro veřejná prostranství plně kryta. Tento postup doporučila též komise znalců (viz dův. zpr., str. 154). Oproti dobrozdání komise znalců doporučuje osnova z hlediska právního za účelnější, aby míra povinnosti byla odstupňována dle míry zisku, který majiteli přeměnou pozemku vznikl. Z mnoha národohospodářských složek, které podmiňují výši zisku, vzata za základ výměra staveniště, maximálně přípustná zastavitelnost a počet podlaží. Ale snad stejně oprávněně jest při ceně pozemku rozhodující poměr mezi nabídkou a poptávkou, poloha vůči světovým stranám, poloha vůči centru města, nádraží, vlečce atd. I když připustíme, že zavedené tři veličiny mají vliv rozhodující, nelze zamlčeti, že jich kombinace vnesla do návrhu složitost a technicky znemožnila účelnou úpravu poměrů majetkových. O tom nás přesvědčí obsah § 48, který ve zkrácené formě zní: „Jakmile vlastníci pozemků, zapsaných v pozemkových knihách n e b o v berním katastru, jako p a r c e l y p o z e m k o v é a ležících ve schváleném obvodu prováděné úpravy, p o č n o u staveniště vzniklá na těchto pozemcích p r o d á v a t i, anebo na nich s t a v ě t i, jsou povinni postoupiti obci z tohoto majetku zdarma a bez závad do jejího úplného vlastnictví knihovně i skutečně v míře v tomto odstavci uvedené všechny pozemky, které podle podrobného upravovacího plánu jsou určeny, aby v budoucnu sloužily jako veřejné prostranství. Míra této povinnosti zjišťuje se jednak podle plošné výměry staveniště (§ 29), jednak podle míry dovoleného využití (§§ 24 a 25) tím způsobem, že procento přípustné plošné zastavitelnosti staveniště násobí se přípustným počtem podlaží. Míra bezplatného postupu ploch odstupňována jest počtářskou formulkou v mezích od 30% —120% čisté plochy staveniště, což odpovídá 23·07% až 54·54% hrubé plochy neupravených pozemků. Dle odst. 2. tohoto paragrafu nemá-li vlastník požadovanou výměru v pozemcích, musí za nedostávající se plochu poskytnouti náhradu v penězích.

Oproti dosavadním předpisům o jednotném procentu zastavitelnosti zavádí se její odstupňování od 20% do 90% výměry staveniště dle počtu pater a soustavy (§§ 24 a 25). Ustanovení že staveniště smí býti zastavěno maximálně do 90% znamená, že nesmí býti zastavěno více. Ale neznamená, že nemůže, nebo dokonce nemusí býti zastavěno méně. Stavební úřad jest přece oprávněn předepsati zadní stavební čáru, nepřípustnost dvorních křídel a příčních traktů atd. Zastavitelnost nelze chápati fakultativně,

neboť by to bylo v rozporu se schváleným detailním plánem upravovacím, předpisy o minimální hloubce dvorů a stěžejními požadavky o výstavbě měst po stránce hygienické. Je-li tedy zastavění ve skutečnosti proměnlivo případ od případu — tedy hodnotou nestálou —, není spravedlivo bráti jeho přípustné maximum do matematické rovnice pro výpočet povinnosti co veličinu stálou — tedy fakultativně.

Zavedením čisté plochy staveniště do počtu za těchto okolností způsobí další obtíže. Dvě staveniště stejné výměry, ležící v témže bloku, ale zastavitelné různě, resp. různým počtem podlaží ukládají různou míru povinností, třebaže obě vznikla z pozemků neupravených téže hodnoty. Tato uměle zaváděná nehomogennost náhradních pozemků znemožňuje technicky úpravu majetkových hranic dohodou majitelů, neboť staví projektanta před rovnici o mnoha neznámých. Z toho důvodu jest při větší roztříštěnosti pozemků ustanovení § 14, odst. 2., pro vlastníky pozemků prakticky neúčinné.

Čistá plocha vzatá za základ míry povinností může však míti v praxi vliv i na nežádoucí zvýšení ceny pozemků. Důvodová zpráva uznává, že přeměnou pozemků na staveniště zhodnocuje se pozemek několikanásobně. Vlastník pozemků plní svou povinnost vůči veřejnosti bezplatným postupem plochy. Nemá-li ji, zaplatí obci přiměřenou náhradu. Základem pro její výpočet jest čistá plocha, tedy hodnota stavebního místa. Ale tím jest dána parita mezi plochou uliční a staveništěm. Tento princip parity jest nutný pro vlastníka, jehož celá řemenová parcela zanikne do podélní projektované ulice a on nemá nároku na žádné stavební místo, zatím co sousedé své pozemky co staveniště zhodnotili. Ale na druhé straně může býti tato okolnost finančně osudnou pro obec, při výkupu nebo soudním odhadu ploch připadajících pro zřizování veřejných prostranství, zelených pásů atd.

Povinnost bezplatného postupu ploch týká se dle § 48 pouze oněch vlastníků, kteří počnou staveniště prodávati nebo na nich stavěti; jiných nikoliv. Tedy otevření celé ulice nebo pro provoz potřebné části nestane se najednou, leč proti přiměřené náhradě těm, kteří dosud nestaví ani neprodávají.

Je-li ulice z důvodů veřejných vedena podél dlouhých řemenových parcel, bude nutno tvořiti pravoúhlá staveniště z několika částí různých majitelů, z nich však pouze jeden může stavěti, ostatní musí prodávati nebo dáti si pozemek vyvlastniti. Případ se ještě komplikuje, jestliže stavební čáry protínají majetkové hranice šikmo (což jsou případy v praxi obvyklé).

I kdyby vlastníci pozemků postoupili plochy uliční v celém rozsahu veřejnosti, nesplní tím všichni a ve stejné míře plně povinnosti tímto paragrafem stanovené. Praxe v Brně dokazuje, že výměra uličních ploch nepřekročí téměř nikdy 20% neupravené plochy, což jest méně, nežli minimální povinnost, stanovená pro domy přízemní (23·07%). Obec bude tudíž nucena vésti zvláštní záznamy o tom, kolik kdo má ještě z každé pozemkové parcely doplatiti, resp. dostati nazpět až začne stavěti nebo staveniště — snad z několika dosud cizích dílců pozůstávající — prodávati. Kontrolu o tom, kdy majitel pozemku tento odprodává, má obec jedině dle § 13 při potvrzování plánu knihovního. Toto potvrzení musí však obec vydati do 8 dní, aniž měla právo potvrzení odepříti z toho důvodu, že prodavatel nesplnil plně podmínky § 48. Ale prakticky ani není možno, aby obec při čilejším stavebním ruchu zjišťovala a vedla v evidenci prodávající majitele drobných dílců, z nichž vzniklo staveniště. Postihne proto

povinnostmi stavebníka. Ale to odporuje intencím osnovy, že povinnost má hraditi ten, kde bezzásluţně na ceně hospodářských pozemků získal. Tím však jest ohroţeno morální oprávnění k dávce a ustanovení se stává sociálním zlem.

Dle dosavadní praxe parcelační má každý vlastník stejné povinnosti vůči veřejnosti, ale i stejná práva na příděl stavební plochy po srážce pevné percentuelní kvoty na veřejnost. Plocha neupravená jest homogenní. Přidělení ploch obci, pokud nejsou potřebny pro přilehlé ulice, resp. náměstí, může se státi in natura bez finančních doplatků se strany komasantů, tedy formou pro ně vhodnější. Zákonitou povinností jsou postiţeni skutečně parcelanti a tato povinnost knihovním provedením plánu upravovacího jest pro předmětný blok najednou a v celém rozsahu vůči obci splněna.

Z hořeního srovnání jest snad dostatečně zřejma komplikovanost a nespravedlivost navrhované osnovy, jakož i její hluboký a nepotřebně násilný zásah do poměrů vlastnických ku škodě stavebního podnikání. Obavám ze zneuţití parcelací, bylo by moţno snadno čeliti a zájem veřejnosti chrániti vyhraţením povinnosti — k pořízení plánů upravovacích včetně utvoření stavebních bloků — výlučně obcím. Ty by mohly stanoviti i závazné podmínky pro způsob zastavění, tvar a velikost jednotlivých stavenišť. Naproti tomu bylo by nutno povolení jakékoliv stavby učiniti závislým od předchozí úpravy majetkových poměrů v rámci schválených podmínek cestou komasace, pro niţ by bylo nutno vypracovati analogické předpisy, jaké platí pro scelování za účely hospodářskými.

Jest proto litovati, že řada dobrých námětů zpracována byla z hlediska tak jednostranného, a že bylo málo využito zkušeností v posledních letech v republice nabytých.

Résumé: Le projet de la loi sur l'urbanisme. En Tchécoslovaquie on prépare la nouvelle loi concernant le règlement sur l'urbanisme par laquelle une unification des prescriptions y relatives doit être réalisée pour tout l'Etat. Le projet est bien volumineux et élaboré d'une manière aprofondue, surtout de point de vue architectonique. Cependant la loi proposée montre de manques quant à l'application des principes théoriques à la pratique. Le projet du Gouvernement s'occupe séparément, avec le règlement des conditions des immeubles; de plus il fixe l'obligeance des propriétaires fonciers auprès de la publicité progressivement, d'après la superficie nette des terrains à bâtir, d'après la possibilité admise de bâtir et d'après le nombre des étages. Dans ces deux directions le projet nécessite des modifications afin de dévenir utilisable pour la pratique.

Vu l'importance de cette loi, il est recommandable de profiter mieux des expériences gagnées par la pratique autonome. Surtout il serait recommandable d'accepter les principes de la loi allemande „Lex Adickes", lesquels en application favorable aux nos conditions ont fait leurs preuves.

Měření polární metodou s použitím přesných dálkoměrů.

Ing. Frant. Potůček, měř. rada, Bratislava.

(Pokračování. — Suite.)

Další vymoţenosti dnešní neobyčejně vyspělé mechaniky a optiky jsou tak zvané samoredukční přesné dálkoměry. K těmto patří v prvé řadě samoredukční tachymetr Zeiss-Bosshardtův (obrazy č. 5, 6 a 10). Tento je podobně sestrojen jako Wildův tachymetr. Mezi objektivem O a hranoly $H_1 H_2$ jest umístěn další rhomboedrický hranol H_3, který od-

chyluje paprsky do spodní poloviny objektivu. Tímto uspořádáním se získává vhodného místa pro umístění dvojitých hranolů, které jsou namontovány pod spodní rovinou dalekohledu. Na rozdíl od Wildova tachymetru jsou hranoly pohyblivé a symetricky proti sobě otáčivé. Hranoly mají kruhovitý tvar a jejich otáčecí osa je rovnoběžná s osou dalekohledu.

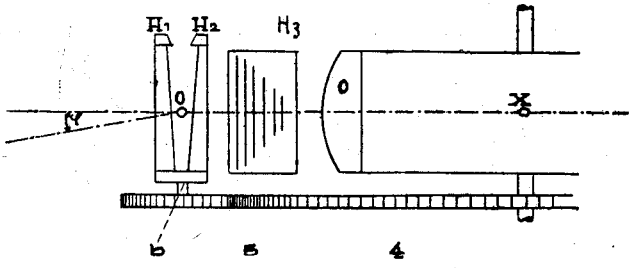

Obr. 5.

Při sklápění nebo zdvíhání dalekohledu mění hranoly polohu vůči sobě, tím mění se současně velikost paralaktického úhlu φ a délka obrazů pozorovaného předmětu. Při vodorovné poloze dalekohledu jest analaktický úhel a tím i posun obrazu největší. Při sklápění nebo zdvíhání dalekohledu zmenšuje se automaticky paralaktický úhel a tím i posun obrazů o hodnotu $d \cdot \cos a$ čili odečtená hodnota rovná se redukované vzdálenosti předmětu od stroje. Zajímavé na této konstrukci je zařízení na vypnutí dálkoměru. Za okulárem jest umístěna objímka, která umožňuje zaclonění paprsků, přicházejících do spodní poloviny dalekohledu. Při zaclonění funguje stroj jako každý jiný theodolit.

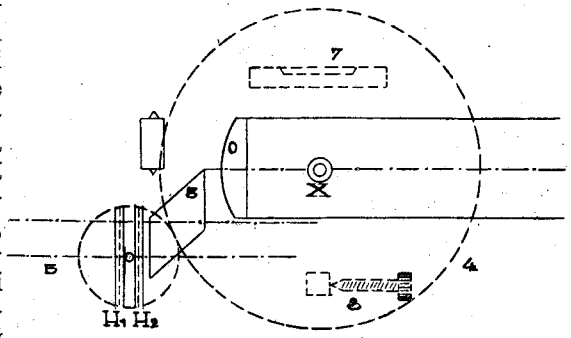

Obr. 6.

Další typ samoredukčních přesných dálkoměrů je K e r n ů v dotekový tachymetr (obrazy č. 7 a 11). Tímto strojem nelze přímo určiti vodorovnou vzdálenost, nýbrž sklony záměrných přímek v procentech, což usnadňuje výpočty redukční. Princip tohoto stroje je tentýž jako dálkoměru, sestrojeného francouzským inženýrem Sanguetem. Tento umístil sklonoměrnou stupnici svisle u objektivu, kdežto firma Kern ji umístila vodorovně nad alhidadou theodolitu. Kolmo k otáčecí ose dalekohledu je připevněno rameno, které na sklonoměrné stupnici posunuje nonius, jímž se dají přímo odčísti setiny procent sklonu záměrných přímek. Stupnice je dělena od plus 90% do minus 85%. Nad noniem je namontován hranol s lupou, který umožňuje čtení na procentové stupnici od okuláru daleko-

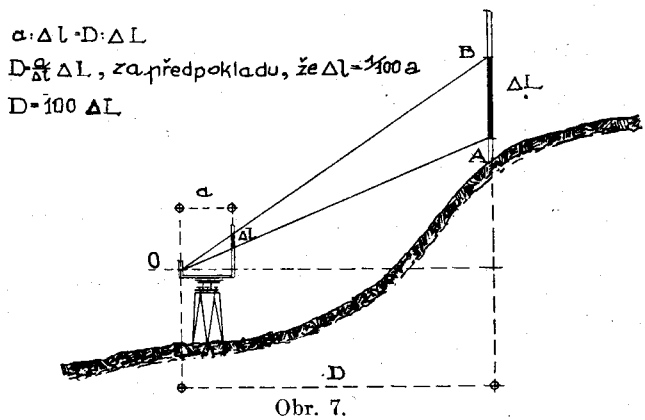

Obr. 7.

hledu. Kromě toho má tento stroj ještě zařízení, kterým se dá provésti sklonění dalekohledu, jež odpovídá přesně 1% a 2% odchylky sklonu. Otáčecí okulár noniového mikroskopu umožňuje čtení na horizontálním kruhu od okuláru dalekohledu.

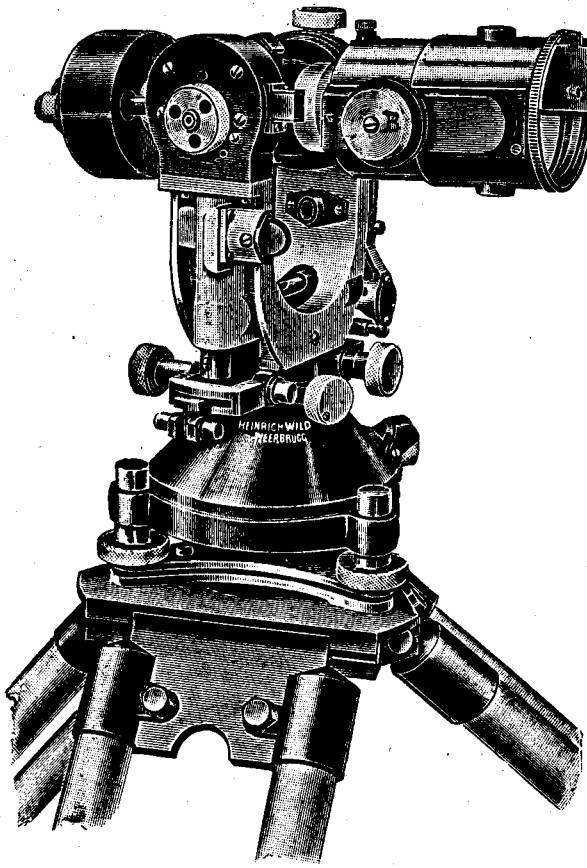

Obr. 9.

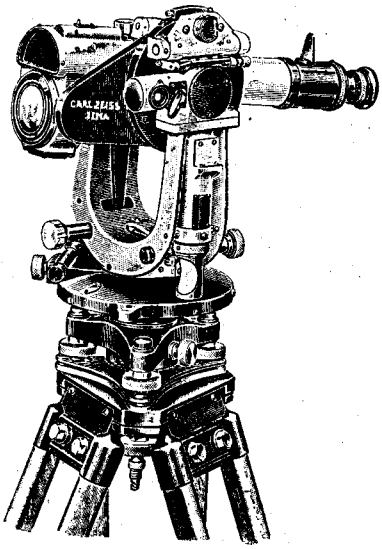

Obr. 10.

Redukční hodnoty pro určení vodorovné vzdálenosti dají se vyhledati v procentních tabulkách, nebo určiti redukčním počítacím pravítkem, které firma sestrojila pro hodnoty $1 - \cos \alpha$, byly-li úhly sklonu dalekohledu odečteny na vertikálním kruhu.

Měření polární metodou.

Touto metodou se určuje vzájemná poloha bodů v přírodě směry a vzdálenostmi od pevných bodů. V území, které má býti touto metodou zaměřeno, vytyčíme a stabilisujeme síť pevných bodů (polygonální síť) a to tak, aby se daly z nich pokud možno přímo zaměřiti body podrobného měření. Body detailu, které máme zaměřiti, označíme očíslovanými kolíky nebo šindely podobně, jako u metody měřického stolu. O poloze těchto bodů si vyhotovíme zběžný situační nákres, který dává přehled o spojování detailních bodů.

Po těchto přípravách přikročíme k měření samotnému. Na pevném bodě postavíme tachymetr centricky (chceme-li současně provésti výšková měření, zjistíme výšku dalekohledu; na tuto výšku si posunou pomocníci

horizontální lať). Před měřením detailu zjistíme údaje nutné pro výpočet polygonálních tahů (délky a vodorovné úhly polygonálních stran). Pomocníci postaví horizontální latě střídavě na okolní pevné body (polygony). Dalekohled s vypnutým dálkoměrným zařízením zařídíme na svislou tyč stojanu měřické lati. Při tom se hned přesvědčíme, je-li lať kolmo k záměrné přímce postavena. Svislou polohu tyče kontrolujeme svislou rýhou nitkového kříže a správnou polohu lati osvětleným záměrným křížkem dioptru, který je upevněn na stojanové tyči lati. Po urovnání lati pointujeme značku na svislé tyči a odečteme úhlový údaj měřeného směru, který pomocník zapíše do zápisníku. Nato zapneme

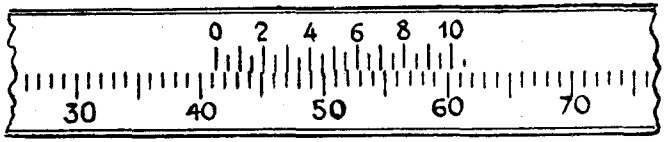

Obr. 8.

dálkoměrná zařízení, objímku tohoto zařízení pootočíme tak, aby dělicí čárky obrazu lati nepatrně do sebe zasahovaly (viz obraz č. 8). Dalekohled zdvihneme tak, aby se horizontální ryska kryla s dotekovou přímkou dělicích čar lati. Nato odečteme na lati vzdálenost (v našem případě 41·35 *m*) a na výškovém kruhu sklon dalekohledu. Oba údaje zapíše pomocník do zápisníku. Směry polyg. stran měříme v obou polohách dalekohledu. Vzdálenosti polyg. bodů a výškový úhel čteme rovněž v každé poloze dalekohledu. Po zaměření směrů a délek polyg. stran provedeme zaměření detailních bodů. Ke každému přesnému tachymetru dodávají firmy dvě dálkoměrné latě. Jednu lať staví pomocník při měření detailu na body očíslované sudými, druhou lať na body s lichými čísly. Poloha a vzdálenost detailních bodů se určí jen v jedné poloze dalekohledu. Postup měření je tentýž jak byl dříve uveden. (Pokrač. — A suivre.)

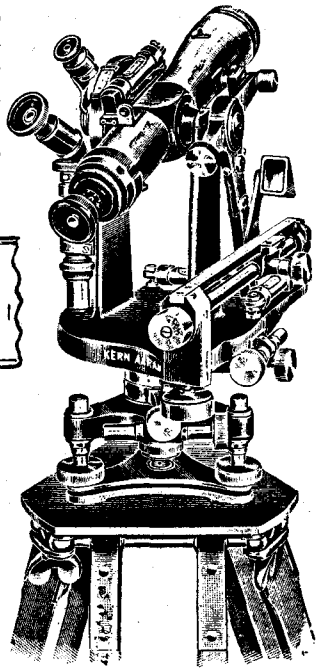

Obr. 11.

Zeměměřičské kursy Ruské lidové university v Praze.

Československým zeměměřičům dostalo se nového nadělení. Přišlo nečekaně a tak nenápadně, že si ho zprvu nikdo ani nepovšimnul. Zásluha o tento dar přísluší ministerstvu zahraničních věcí a Ruské lidové universitě v Praze, která zřídila v r. 1926 za účinné pomoci několika našich stavebních inženýrů sedmiměsíční „zeměměřičské kursy". V kursech obeznamují se návštěvníci s nižší matematikou (!), se základy vyšší matematiky a deskriptivní geometrie, dále s nižší geodesií a fotogrametrií, jakož i s naukou o katastru. Po absolvování přednášek a cvičení podrobí se účastníci zkoušce z matematiky a deskriptivy u ruského profesora a poté podstoupí jakousi závěrečnou zkoušku z geodesie a katastru před zvláštní zkušební komisí, která se ustavila ze 4 zástupců oficielních (min. školství prof. dr. Pantoflíček, min. zahraničních věcí J. Palier, min. zemědělství Ing. Topol, min. železnic Ing. Neumann), z předsedy kozáckého svazu, ze zástupce Ruské lidové university, z předsedy kuratoria prof. Dra Zd. Bažanta a z několika pomocných učitelských sil české techniky. Po této zkoušce jest udělen absolventu diplom, který opravňuje jej užívati titulu „technik-zeměměřič" (franc. „technicien-géomètre") nebo řekněme to krátce a bez okliky: který mu přiznává titul geometra.

Při tom je významné a zasluhuje zvláštního povšimnutí toto:

1. Výsledek závěrečné zkoušky nepotvrzuje se na jednoduchém vysvědčení, neboť volí se k tomu účelu (viz níže) „diplom", což je forma zavedená u nás jen pro státní zkoušky diplomové nebo doktoráty.

Ruské zeměměřičské kursy zřízené pod záštitou a dozorem vlády republiky Československé.

DIPLOM čís. .....

Pan .....
narozený dne ..... roku ..... v .....
poslouchal v obou semestrech roku 19..... přednášky předepsané učební osnovou, absolvoval praktická cvičení a rýsování a prokázal při zkouškách z jednotlivých předmětů tento prospěch:

1. Základy vyšší matematiky .....
2. Deskriptivní geometrie: nauka .....
   rýsování .....
3. Geodesie nižší: nauka .....
   rýsování .....
   praktická cvičení a 14denní měření v poli .....
   .....
4. Fotogrametrie .....
5. Nauka o katastru .....
6. .....
7. .....

Pan ..... dostavil se před podepsanou komisi a složil závěrečnou zkoušku z geodesie, fotogrametrie a nauky o katastru a byl uznán: .....

Učební rada ruských zeměměřičských kursů v Praze, zmocněna jsouc výnosem ministerstva školství a národní osvěty Československé republiky ze dne 18. února 1926, č. j. 12.941-26-V, vydaným v souhlase s ministerstvem zahraničních věcí Československé republiky, uznává po vykonaných zkouškách a dle ruského zákona ze dne 26. dubna 1909 o zeměměřičských školách
pana ..... hodna titulu technika-zeměměřiče.
V Praze dne ..... 19.....

Dr. Pantoflíček,	Jar. Palier,	Ing. Topol,	Ing. Neumann,
zástupce ministerstva školství a národní osvěty a předseda učební rady kursů.	zástupce ministerstva zahraničních věcí.	zástupce ministerstva zemědělství.	zástupce ministerstva železnic.

Dr. Zd. Bažant,	Dr. M. Novikov,	Ing. V. Vasiljev,
předseda kuratoria Ruské lidové university.	rektor lidové Ruské university.	předseda Všekozáckého zemědělsko-hospodářského svazu.

Členové učební rady:
Ing. Fr. Traitner.
Prof. N. Podtjagin.
Ing. Kotten.
Ing. N. Zelený.
Ing. Emanuel Snížek.

Tajemník učební rady kursů: Ing. Jan Tomek.

Razítka:

I.	II.
Ruská lidová universita v Praze.	Všekozácký zemědělsko-hospodářský svaz v ČSR.

2. Diplom je po vnější stránce skvěle vypraven: je tištěn na pergamenovém papíře ve třech jazycích — česky, rusky a francouzsky — a v záhlaví nese honosný nápis „Ruské zeměměřičské kursy, zřízené pod záštitou a dozorem vlády republiky československé".

3. Způsobem známkování jednotlivých předmětů jakož i závěrečnou klasifikací a úpravou textu odpovídá „diplom" zřejmě našim vysvědčením o státních zkouškách zeměměřičských.

4. Učební rada uděluje zeměměřičský titul „technik-zeměměřič" (franc. „technicien-géomètre), odvolávajíc se jednak na carský zákon z 26. dubna 1909, jednak na zmocnění MŠNO.; cituje k tomu účelu min. výnos z 18. února 1926, č. j. 12.941-26-V (viz níže), v němž se praví, že MŠNO. ničeho nenamítá proti používání místností atd. pro ruské soukromé kursy, z něhož však naprosto nelze vyčísti nějaké zmocnění.

Ministerstvo školství a národní osvěty.

Čís. 12.941/26-V. V Praze, dne 18. února 1926.

Věc: Všekozácký zeměděl. hosp. svaz v ČSR. v Praze. Ruské zeměměřičské kursy v Praze, zahájení 1926.

Rektorátu Českého vysokého učení technického v Praze.

Profesor vysokého učení technického Dr. J. Pantoflíček uvolil se na žádost ministerstva zahraničních věcí a správy všekozáckého zemědělského svazu, které mají býti podřízeny navrhované soukromé sedmiměsíční zeměměřičské kursy pro ruskou emigraci v ČSR. v ohledu administrativním a právním, převzíti funkci předsedy učitelského sboru, řídit studijní program kursů a obstarati i zapůjčení učebných pomůcek, jakož i místností Českého vysokého učení technického v Praze.

Ministerstvo školství a národní osvěty nenamítá ničeho proti převzetí příslušných funkcí prof. Dr. Pantoflíčkem a proti použití potřebných pomůcek a místností Českého vysokého učení technického v Praze, v předpokladu, že to nebude míti v zápětí žádných výdajů ze zdejšího rozpočtu a že k tomu dá dodatečně souhlas (pokud se tak nestalo) i profesorský sbor vysoké školy inženýrského stavitelství při zmíněném vysokém učení.

Za ministra:

Nezasvěcený těžko chápe, proč takové krátkodobé kursy bylo potřeba zrovna u nás zřizovati; vždyť ruská emigrace měla a stále ještě má možnost věnovati se řádnému zeměměřičskému studiu v Praze i v Brně. Nelze přece soudit, že by ruský emigrant měl zvláštní zájem na krátkosti studia a že by mu nějak zvlášť záleželo na jednom či dvou semestrech; naopak je známo, že ruští studenti hleděli si různým způsobem dobu studií spíše prodlužovati, než aby ji zkracovali. Hlavní důvod je zřejmě jiný a není nesnadno jej uhodnouti: jde tu především o snadné nabytí dokumentu, který by takového emigranta prohlašoval za schopného k provádění prací zeměměřičských. Toto ulehčení má vlastní význam jen pro onu část ruské emigrace, která by nebyla s to řádné studium zeměměřičské absolvovati, která by je prostě — pro nedostatek vzdělání — „nesnesla".

Naše mladá generace zeměměřičská jistě velmi brzo těžce pocítí příliv těchto nových a nežádoucích „sil" do povolání zeměměřičského. Obavy tyto nemůže nikterak vyvrátiti námitky, že jde o Rusy, kteří se vrátí v brzku (?) do své vlasti nebo kteří půjdou pracovati do ciziny. Jistě převážná část jejich zůstane v naší republice, kde zabere místa, na kterých by se mohl uplatniti při svém vstupu do praxe absolvent — český neb ruský — řádného studia vysokoškolského. A ti, co půjdou do ciziny, ponesou na sobě punc „geometr vychovaný v Československu". Jakou čest budou dělati tito „geometři" české vědě geodetické v cizině dnes, kdy převážná většina států má vybudováno řádné zeměměřičské studium šesti-, sedmi- až osmisemestrové — nehledě k další době věnované k průpravě rázu praktického — a jakou pověst roznesou tito lidé po světě o výchově zeměměřičů v ČSR, lze snadno uhodnouti. Je to věc, o kterou se musí zajímati a kterou se musí zabývati naše vysoké školy technické, neboť je tu v sázce dobrá pověst našeho vysokého školství technického. Nelze přece předpokládati, že by cizina byla tak informována, aby dovedla správně rozlišiti obojí absolventy.

Je bolestné, že našli se českoslovenští technici — a bohužel jsou mezi nimi i někteří velmi zvučného jména a význačného postavení — kteří kursy pomáhali organisovati, kteří je podporují a svým jménem zvyšují význam „diplomu", jenž svou formou i svým zněním a uspořádáním je s to uvésti v omyl kohokoliv, kdo do věci není zasvěcen, byť to byl i technik. Celá úprava diplomu je tak volena — a podle určitých známek, zdá se, že úmyslně, aby budila zdání, že jde o studium vysokoškolské, třeba že tu jde ve skutečnosti o kurs lidový a v cit. výnosu min. škol. a nár. osv. výslovně označený jako soukromý kurs, který může poskytnouti, jak z celkového rázu studia a doby na toto vynaložené vyplývá, jen jakýsi nádech znalostí z malé části nauk potřebných v zeměměřičském povolání — pro figuranty neb pomocníky kancelářské.

Skutečnost, že v ČSR vedle řádného vysokoškolského studia zeměměřičského existují ruské krátkodobé zeměměřičské kursy — které, jak se zdá, se hodlají zařiditi „na trvalo“ (opakují se od r. 1926 každoročně a postupně byly rozšířeny nejprve na dva a letos dokonce na tři semestry) — dotýká se nejen našeho dorostu, ale všech složek stavu zeměměřičského v ČSR. Do stavu zeměměřičského — dnes bohudíky konsolidovaného a zbaveného všech elementů, které vážnost jeho kdysi podrývaly — vniká, nebo alespoň pokouší se vniknouti nový, nesourodý a nevítaný živel, jenž musí býti co nejdůrazněji odmítnut. Proti dalšímu trvání ruských kursů, snažících se vyvolati zdání, jako by šlo o školské studium, musí se celý stav co nejostřeji ohradit. Ohrazení toto však nemůže býti vykládáno jako boj proti ruské emigraci, jejíž těžkou situaci plně chápeme. Myšlenka, zabezpečiti existenci ruské emigraci, je jistě každému z nás velmi sympatická, přes to však nemůžeme připustiti, aby tato vážná a svízelná sociální bolest byla léčena na účet zeměměřičského stavu českého i ruského — a to ještě způsobem, který je s to zájmy tohoto zeměměřičského stavu velmi těžce poškoditi. Vždyť možnosti získati titul zeměměřiče nebo zeměměřičského inženýra využilo tolik Rusů, že bylo by možno se diviti, kdyby k takové stížnosti došlo.

Všimněme si jen, jak veliký počet Rusů věnuje se u nás zeměměř. studiu; ukazuje to těchto několik čísel: Na vysokém učení technickém v Praze vykonalo v období od 28. října 1919 do konce r. 1929 odbornou státní zkoušku zeměměřičskou celkem 470 posluchačů (tuto zkoušku doplnilo a dosáhlo titulu zeměměřičského inženýra 141 zeměměřičů). Z tohoto počtu připadá na: ČSR. 225 (72), Rusko a Ukrajinu 204 (61), Gruzii 1 (0), Litvu 1 (0). Lotyšsko 1 (0), Polsko s Haličí 13 (3), Jugoslavii 7 (2), Bulharsko 3 (1), Rumunsko s Bukovinou a Bessarabií 4 (1), Rakousko 9 (1), Švýcarsko 1 (0), Finsko 1 (0).

Uvážíme-li, že prvý Rus složil státní zkoušku teprve koncem roku 1922, je zřejmo, že ročně vychází z pražské techniky prům. 29 zeměměřičů ruské národnosti a jenom 20 Čechoslováků.

Dlužno tu ovšem zdůrazniti, že všichni tito Rusové vykonali dlouhé a namáhavé studium zeměměřičské bez jakékoli úlevy a že se podrobili všem předepsaným zkouškám jako každý náš příslušník. (Srovnej Statistickou zprávu na str. 47 a 48 tohoto čísla.)

Že nelze mluviti o nějaké nevraživosti anebo nepřátelství k ruské emigraci, je vidět také z toho, že téměř všichni Rusové řádně vystudovavší nalezli u nás zaměstnání, že mezi nimi vybírají si naši soukromí zeměměřičtí inženýři své pomocníky a spolupracovníky, že přijímání jsou samosprávnými a státními úřady i j. Zeměměřičtí technikové z „kursů“ soutěží tudíž nejen našim příslušníkům, ale i svým řádně vystudovavším krajanům.

Z informací, kterých se nám dostalo, možno souditi, že ke zřízení kursů došlo celkem nedopatřením. MŠNO. dalo souhlas ku používání místností a sbírek a nevzneslo námitek proti zřízení těchto soukromých (viz cit. výnos) kursů patrně jen proto, že pohlíželo a posuzovalo věc pouze podle její humánní stránky; při tom však sotva tušilo, jakým způsobem bude jeho blahovolného stanoviska využito. Chceme věřit, že totéž platí také o jiných institucích státních, které vyslaly do komise své zástupce. Myslíme, že mnoho zavinilo i to, že při zřizování kursů nebylo nikde přímo řečeno, že jde o kursy, které se mají každoročně opakovati. Tyto okolnosti nás opravňují k naději, že není nic na překážku, aby ruské zeměměřičské kursy stejně nenápadně a rychle, jak vznikly, také zmizely. Jest jistě povinností všech povolaných činitelů, aby se zasadili o zrušení zeměměřičských kursů Ruské lidové university. Úkolem této lidové university jest především pořádati l i d o v é k u r s y — zejména kursy cizích řečí a p. — nikoliv však o d b o r n é k u r s y t e c h n i c k é a vydávati absolventům jich „d i p l o m y“, které jsou s to uvésti ve zmatek a v omyl naši i cizí odbornou veřejnost. *Redakce.*

Zprávy literární.

Odborná pojednání v časopisech.

Slovenský denník z 18./2. 1930. Ing. H. K l u s á č e k: Základná bieda Slovenska: kataster v neporiadku.

Věstník Inž. komory. Č. 2. Upozornění civ. geometrům (Zem. fin. řed. v Praze, čj. XX—1175/1-29). — bch — Reforma reálek. Č. 3. Výroční zpráva představenstva Inž. kom., 1929.

Stavební rádce. Č. 96. Nález Nejvyššího správního soudu ze dne 30. září 1929, č. 7688: Námitky interesentů podané proti usnesení obce o plánu polohy jest dozorčí úřad povinen věcně vyříditi. — Ze dne 5. listopadu 1929, č. 19.481: Při povolování vyvlastnění pozemků nestačí, jestliže úřad rozhodoval pouze na základě situačního plánku. (Proč plánku? Snad plánu nebo nákresu!) *—ner.*

Zprávy veřejné služby technické. Č. 2. Výnos min. fin. ze dne 3. ledna 1930, čj. 94.843/III/6, o užívání pozemkového kat. pro účely soudů, státních úřadů.... — Semerád-Musorin: Uspořádání geod. základů pro nové plány a mapy Československa. (Odpověď.) —*ner.*

Technický obzor. Č. 1. Dr. J. Ryšavý: Nové úpravy theodolitů a nivelačního stroje (dok. v č. 2). — Tomsa: Prostorové protínání zpětné (dok. v č. 3). —*ner.*

Stavba měst a obcí venkovských, zpráva 7—11 z 1929. Dr. O. Fierlinger: Vybudování obce Stanoviště na Podkarpatské Rusi. Ing. J. Peňáz: Stavební rozvoj města Brna. (Dokonč.) Ing. J. Vaněček: Regulace města Prostějova. (Dokonč.) Ing. J. Kugler: Průplavové autostrady.

Pozemková reforma čís. 12 z 1929. Stefanescu-Cuna: Pojednání o organisaci a činnosti katastru v Rumunsku. Ing. J. Rajtr: Obtíže technických (zeměměřičských prací, prováděných za účelem zaknihování přídělů.

Przegląd mierniczy, čís. 1 z 1930. Zagrzejewski: Přesná polygonometrie dle metody prof. Danilova. Jachimowski: Nomografie a její užití v geodesii. (Pokrač.) Smoleński: Úvahy o vyvlastnění (zabrané půdy).

Mērniecibas un kulturtechn'kas Vēstnesis, čís. 12 z 1929. Holvigs: O organisaci pozemkového katastru a historie prací zeměměřičských. Diegs: O vyznačení kultur v plánech. Pietuks: Zvláštnosti metrického systému. — Program porady zeměměřičů a jiných odborníků o pracech technických spojených s reformou pozemkovou v Lotyšsku, Litvě a Estonsku.

Journal des Géomètres et Experts Français, leden 1930 (čís. 111). Dourafourd: La triangulation de Beyrouth. Nays: Le géomètre à la Martinique.

Techničeskij Byletin. Čís. leden—únor. O postavení ruských zeměměřičů v Srbsku. Sopotsko: Optické dálkoměry. Cirulnikov: Pokusy s busolním měřením. K. F.: Sommer-Fennzlův tachymetr vzor 1927. Čís. 2 (duben—prosinec). Sopotsko: Nový zákon o srbském katastru. Premjakov: O kyvadlech a určování přitažlivosti zemské. (Pokrač. bude následovat.)

Schweizerische Zeitschrift f. V. u. K., č. 12 z 1929. Schwarz: L'assainissement des terrains tourbeux, č. 1 z 1930. Kraiszl: Historische Entwicklung der Felsdarstellungen auf Plänen... (s mnohými přílohami). —*ner.*

Österreichische Zeitschrift f. V., č. 6. Demmer: Geodätische Sicherheitsmessungen an den Staumauern von Wasserkraftanlagen. *ner.*

Zeitschrift für Vermessungswesen, č. 24 z 1929. Lüdemann: Die Genauigkeit der Teilung von Nivellierlatten... Raths referuje o „Lichtbildmeßkursus" prof. Schewiora, Münster 3.—5. X. 1929. Pfitzer, přednáška o významu a vybudování katastru, 1930, č. 1. Schmehl: Geschlossene geod. Linien auf dem Ellipsoid. — Oltay: Die Genauigkeit der trig. Punktbestimmung in einer Provinzstadt. Strinz: Über städt. Liegenschaftswesen..., č. 2. Ackerl: Über den Einfluß fehlerhafter Festpunkte a. d. Ergebnis des Vorwärtseinschneidens. Suckom: Die Förderung des Vermessungs- und Kartenwesens für die Landesplanung..., č. 3. Werkmeister: Bestimmung der Gleichung der plausibelsten Geraden einer fehlerzeigenden Punktreihe. Göbel: Das kommunale Vermessungswesen Deutschlands. Kracke: Die neuen Wege des preuß. Vermessungswesens. —*ner.*

Allgemeine Vermessungs-Nachrichten, č. 52 z 1929. Clauss: Vom Beruf des Luftbildtechnikers. 1930. Č. 1. Blumenberg: Allgemeine Übersicht über die Vor- und Ausbildung der deutschen Vermessungsingenieure (a č. 2., 3., 4.). Detering: Dreiteilung des Winkels. Č. 4. Wimmer: Differenzmaßstäbe. Č. 5. Dieck: Berufseignungsprüfungen für Vermessungstechniker. Č. 6. Grundstücksteilungen mit Lösung (a pokrač.). —*ner.*

Städtebau. dříve samostatný časopis vychází nyní společně v jednom sešitě s „Wasmuths Monatshefte Baukunst und Städtebau". —*ner.*

Stadt und Siedlung. Č. 10. Langen: Der Lebensraum der Kleinstadt. Č. 11-12. Velmi zajímavé poznámky k článku Sierks: Ein neues Prinzip der Geländerschließung.

Zprávy odborné.

Ing. H. Šrůtek: **K poměrům u katastrálních měřičských úřadů.**

Když redakce Z. V. vyzvala kolegy, aby veřejně počali diskutovati o těžkostech našeho stavu, byl jsem jat obavou, že nespokojenosti lomcující našimi řadami bude dán průchod nejenom ve množství, ale i jakosti látky, že diskuse zúčastní se každý z kolegů (aspoň nespokojených) a přinese návrhy, směřující k odstranění všeho

toho, co přináší rozhořčení a nespokojenost výkonných orgánů katastrálních. Místo věcné diskuse se útočí, místo návrhů a rad slyšíme jen bezplodné kritiky. Aby však kolegové nyní, v zimním období, kdy jsou doma, přemýšleli trochu o lepší organisaci našich úřadů a s námi to sdělili, aby místo resignace chopili se práce, toho jsme se nedočkali. Střébrovství a patolízalství jsou vlastnosti jednotlivců, nikoliv celého stavu, který musí pracovati k pokroku stavovskému a k morálnímu povznesení celku a ten, kdo této práci se vyhýbá, nebo ji ignoruje, dokumentuje tím jen svou nekolegiálnost a neschopnost pracovati pro sebe a tím méně pro celek.

Že nový katastrální zákon způsobil mnoho nespokojenosti, jest pochopitelno. Každý přerod jest bolestivý a bolestivější v úřadech, v nichž každý z nás chce jíti tou vyšlapanou cestičkou, jak šel 15, 20 i snad více let. Projevovala-li se nespokojenost za starého zákona evidenčního, který byl v chodu od r. 1883, musí se projevovati nespokojenost za nového, protože všichni musíme mimo práce běžné se znovu učit, musíme myslet a uvažovat. Pomyslíme-li, že připravené vládní nařízení (k hlavě IV, k § 97) ukládá přivésti katastr. operáty do souladu s novým katastrálním zákonem v době dvanácti let, není třeba tak lkáti, jako pracovati. Pro nás nejdůležitějším stává se význam úřadu katastrálního, který novým zákonem nesporně získal a z něhož příští generace stavovské budou čerpati důvody pro zlepšení svého postavení. Řekl jsem již, že nový zákon jest pokrokem.

Odstraněním měření a šetření menších objektů a změn a rozšířením zákresů v mapách o případy vyjmenované ve vlád. nařízení k § 27, odst. 1.—2., stoupá význam map katastrálních pro občanstvo. Litovati zde dlužno, že o vyznačení v mapách mluví se „jen pokud dovolí měřítko". Raději bych zde viděl pasus: Nedovolí-li měřítko mapy zakresliti takové změny do map, zhotoví se nový operát měřický cestou polygonotrigonometrickou v měřítku 1 : 1000 za součinnosti státu a příslušné obce. Jsem totiž přesvědčen, že budeme-li v jednom kat. území míti mapy podrobné a dokonale, budou sousední území o takové usilovati za každou cenu a stát se nevyhne novému měření. U nás už jedná o tom „Východočeský svaz elektrárenský". Ten totiž chce míti pruhy pozemků, po nichž jde elektrické vedení, zvlášť parcelovány a na nich míti vloženu služebnost a chce míti to vyznačeno specielně v knize pozemkové a v mapách katastrálních. Lze pozorovati, že potřeba a zájem občanstva předstihuje již nový zákon katastrální.

Pokud týče se zhotovování nového měřického operátu bylo by bývalo dobře umožniti obcím s větším stavebním ruchem snadnější získání takového operátu a to již tím, že by polovinu nebo větší část nákladu nesl stát, ostatní žádající obec, jíž by stát dovolil nebo přímo ustanovil vybírati po řadu let určitý poplatek z 1 *ha* půdy orné a z 1 *a* půdy zastavěné. (Dnes může se tak státi na zvláštní žádost obce — což jest však neznámo.)

Některé části nového zákona zůstávají nevysvětlitelnými, na př.: nejasným mi zůstává odst. 21. k § 42 připraveného vládního nařízení, týkající se měření nových domů. Bude-li toto zaměřování vyhrazeno kolegům civilním, anebo bude-li dovoleno katastr. měř. úřadům i mimoúředně domy zaměřovati. V případě prvém ztratí stát veliké příjmy (které bylo možno zvýšiti — v Jugoslavii za zaměření nového domu platí 35 Kč), v případě druhém, když jedná se o změnu dokonanou, stává se povinností úřadů ji zaměřiti. Poněvadž však téměř každý majitel zatěžuje svůj objekt ihned na stavbě hypotekárními výpůjčkami, nemůže čekati na úřední den katastr. měř. úředníka a musí si dáti zaměřiti dům firmou civilní. Poněvadž však kolegové civilní nemohou změnu vzdělávání spojenou se stavbou objektu vyšetřiti, bude zápis v knize pozemkové neúplný, odporující skutečnosti a nastane nové šetření úřední. V tomto směru bude nutno vyjíti stavebníkům vstříc a nezatěžovati je zbytečně novými vydáními. Významným a nejvýše nutným bylo znovuzřízení písemného operátu zvláště parcel. protokolů a poz. archů. Zhotovení nového operátu způsobí ulehčení práce a odstraní rakouskou ostudu vykazování katast. výtěžku ve zlatých a krejcarech. Znovuvypracování písemného operátu stane se asi cestou akordní a bude spojeno s velikými obětmi finančními. I zde mělo by se uvažovati o omezení bezplatného získávání opisů katastrálních údajů úřady, advokáty, notáři a p. Jsem toho názoru, že paralelně s rostoucím významem katastr. úřadu v obyvatelstvu jest nutno zvýšiti i zájem státu na těchto úřadech zvýšením jejich příjmů, obzvláště, když každé nahražení opotřebované části operátu spojeno jest s finančními obtížemi.

To jsou však věci nespadající do oboru působnosti výkonných orgánů, které mohou jen za dnešního režimu na ně upozorniti. Celkem musíme nový kat. zákon uznati za pokrok, přivítati jej sympaticky, snažiti se uvésti jej rychle v život a pak otevřeně a energicky žádati řádné a spravedlivé hodnocení své práce.

A nyní naskytá se otázka: proč jest tolik nespokojenosti v našem stavu? Zde už jest odpověď jiná a já chci se pokusiti ji vysvětliti. Nikdo nesmí přezírati spoustu nových úkolů a prací novým zákonem nám uložených. Upozorňuji zvláště na vládní nařízení k hlavě IV, k § 97, odst. 1. Katastrální úřady nebudou více idylickými zakoutími snaživých dříčů, počítajících každý týden sumu vypočtených parcel a přezíraných státem i poplatnictvem. Stanou se úřady, s nimiž budou nuceni jednat nejen jednotlivci, ale i hospodářské společnosti, obce, okresy atd. To už počíná se v úřadech jeviti a důsledek jest nedostatek času ku práci vlastní. Nejlépe to charakterisoval jeden kolega slovy: Nevím, mám-li měřit, vyřizovat strany nebo studovat nařízení, anebo se zbláznit. To si musíme přiznat, že ten chaos tu jest a že z něho prýští všechna nespokojenost v našich řadách, čili krátce řečeno, není u nás organisace práce ani sil. A k této organisaci měly by směřovati naše návrhy, aby umožnily řádný chod služby. Jsem toho názoru, že by měl býti pokud možno v nejkratším čase zřízen jeden vzorný úřad, v němž nový zákon by se prakticky provedl. Dle získaných zkušeností některé věci by se korigovaly a upravily a teprve po nabytých zkušenostech by mohl býti vydán návod k uvedení nového zákona v celé republice ve skutek. Nic neruší tak mysl úředníkovu jako neucelené zavádění nových prací. (Na př. dostanete nařízení se zavedeným novým tiskopisem. Prostudujete a založíte. Ale tiskárna pošle nový tiskopis za půl roku. Pak vezmete nařízení znovu a studujete opět.) K snadnějšímu uvedení zákona v život posloužily by také společné konference s výkladem nového zákona a probráním řady příkladů. Takové konference konají nejen právníci finanč. odboru, ale i berní úředníci. Poslední absolvovali nedávno takový třídenní kurs v Hradci Král.

Jsem toho názoru, že organisace práce a sil jest v našich úřadech přezírána (ačkoliv jest nejdůležitější) a že kolegové, kteří by přinesli náměty k plánovitějšímu provádění nového zákona, získali by vděk náš i vděk nadřízených úřadů. Každý z nás cítí tíhu práce a zodpovědnosti na sobě samém. V mém okresu před válkou byli vždy dva techničtí úředníci mladí, ač měřický okres obsahoval pouze jeden berní úřad a nebylo staveb. ruchu ani poz. reformy. Dnes okres má dva berní okresy, neobyčejně vyvinutý stavební ruch, letošním rokem začíná poz. reforma, a jsem zde sám, téměř zestaralý, vyčerpaný a unavený. Potom ovšem není již chuti ani síly ke studování nových zákonů a nařízení. To však nikdo nepochopí, když nedokážeme, že práce naše jest odlišná od prací v ostatních státních úřadech, že jest těžká a vyčerpávající. Zde p. ministr financí by se přesvědčil, že už jest zde stav, který napomáhá mu šetřiti ve státní administrativě, že však jest odstrkován, přezírán a tak mizerně honorován, že přestává věřiti ve spravedlnost státní administrativy a počíná uvažovati o lichvaření s prací českoslov. inteligence. Nevysíláme signálů S. O. S., neumdlíváme v úřadech, nejdeme s každým úmrtím do novin (ač ztrácíme lidi v nejmužnějších letech: Kočí, Polívka, Šimáček, Žůrek, Srazil, Čížek!), my jen pracujeme a upozorňujeme co bude dále.

Lituji, že na letošní naší valné hromadě nemohlo dojíti k hlubší diskusi o novém kat. zákoně a že nebylo možno mluviti o organisaci práce a sil. Slouží tudíž k tomu náš časopis. Nechme však pokoutního nadávání a řekněme ihned upřímně: V dané situaci může nám pomoci okamžité rozmnožení technických sil o 50%. Nelze smlouvati a nelze sleviti. Má-li daný úkol býti proveden, není jiné cesty!

Dodatek ke článku „O pantografech" (Z. V., čís. 10. 1929). Známé vztahy pro nastavení pantografů (viz str. 183 dole) jsou sestaveny pro 40 poměrů L. Zimmermannem a uspořádány v tabulkách formátu $21 \times 38{\cdot}5$ *cm*. Mezní hodnoty pro volbu pólu vně a uvnitř pro různé délky ramene:

Délka ramene	*a*	*b*	*c*
	mm		
600	400·00	240·00	360·00
720	480·00	288·00	432·00
840	560·00	336·00	504·00
960	640·00	384·00	576·00

Dává-li výpočet vzorce pro pól vně větší hodnoty nežli „*a*", nastavuje se pól uvnitř. Dává-li však výpočet vzorce pro pól uvnitř hodnoty menší nežli „*b*" nebo větší nežli „*c*" nastavuje se pól vně.

Pro mimořádné poměry jest upotřebení tabulek zvláště výhodné, neboť interpolační hodnoty pro — 1 usnadňují značně práci. (L. Zimmermann, tabulky pro nastavení pantografů, R. Reiss, Liebenwerda v Sasku, cena asi 13 Kč.)

F. Sponer.

Zprávy spolkové.

Zpráva o výborové schůzi Spolku čsl. zeměměřičů, konané dne 31. ledna 1930

Schůze, k níž se omluvili pánové Ing. Brandl, Ing. Sůra a Souček, byla zahájena o 17½ hod. Přečten a schválen byl zápis o minulé výb. schůzi. Výbor vzal na vědomí vystoupení ing. Kaichteho ze spolku, dále sdělení presidia posl. sněmovny, že žádost důstojníků-vojenských geometrů byla postoupena min. národní obrany, konečně sdělení min. zahraničních věcí o jugoslávském katastrálním vyměřování (znění přípisu je uvedeno pod titulem „Vyměřování katastrální v Jugoslavii" v tomto čísle). K tomuto sdělení bylo usneseno vyžádati si prostřednictvím děkanství vys. školy spec. nauk od zmíněného ministerstva čísla „Služ. novine", obsahující vyhlášky s podmínkami pro zeměměřiče. Prof. dr. Ryšavý navrhuje, aby kolegové, pokud poznali poměry v Jugoslavii, podali o nich informace (k rukám prof. Petříka).

Referát Ing. Čtvrtlíka k osnově nového stav. řádu připojí se k vypracované zprávě pražské.

Dále byla předčítána zpráva o 7 měsíčních geometrovských kursech, pořádaných na Ruské lidové universitě v Praze, zejména zdůrazněno, že absolventům jsou vydávány diplomy v jaz. českém, ruském a francouzském s titulem „technicien-géomètre", čímž je poškozován jednak stav zeměměřičů, jednak dobré jméno naší vysoké školy technické v cizině. Bylo usneseno informovati naši technickou veřejnost následujícím prohlášením, které bude sděleno profesorskému sboru vysoké školy spec. nauk:

„Spolek čsl. zeměměřičů v Praze, pojednav na výborové schůzi, konané dne 31. ledna 1930 o 7 měsíčních zeměměřičských kursech při Ruské lidové universitě v Praze, žádá, aby sbor profesorský vys. šk. spec. nauk zakročil u min. školství a nár. osvěty, aby nebyly vydávány absolventům Ruských zeměměřičských kursů v Praze diplomy v jazyce českém, ruském a francouzském, jimiž absolventi těchto kursů nabývají titulu „technicien-géomètre". K odůvodnění své žádosti uvádí, že v diplomu citován je výnos min. škol. a nár. osvěty ze dne 18. února 1926, č. 12.941-26-V, jímž na žádost min. zahraničních věcí zřízeny byly za vedení prof. dra Pantoflíčka soukromé 7 měsíční zeměměřičské kursy pro ruské emigranty v ČSR.

Spolek čsl. zeměměřičů nečinil v r. 1926 námitek, ježto předpokládal, že to bude jediný kurs pro výchovu pomocníků zeměměřičských, jimž se má ruským emigrantům usnadniti existence. Ježto však tyto kursy se opakují, ba zdá se, že budou trvalými a absolventům vydávají se diplomy s výše uvedeným označením, které jsou s to uváděti v omyl nejen českou veřejnost a techniky, ale jsou s to vážně ohroziti dobré jméno absolventů čes. vys. učení technického v cizině, žádáme, aby min. škol. a nár. osvěty vydávání diplomů zastavilo a další kursy nepovolovalo.

Emigranti ruští mohou studovati zeměměřičství jako řádní posluchači na vys. učení technickém, jako to dělají ostatní, mohou se podrobovati státním zkouškám a státi se tak plnocennými zeměměřiči se státními zkouškami."

Zástupce Jednoty úř. aut. civ. goemetrů prohlásil, že uveřejní podobný projev ve Věstníku inž. komory a sdělí jej min. školství a nár. osvěty.

Bylo usneseno svolati valnou hromadu na neděli 16. března 1930.

Dalších návrhů není, proto předsedající končí schůzi.

Zpráva o výborové schůzi zájmové skupiny měřické při S. I. A., odbor Praha, konané dne 31. ledna 1930 v ústavu prof. Petříka.

Schůzi předsedal za Ing. Mandyse, který se omluvil, prof. Petřík. Po přečtení a schválení zápisu o minulé schůzi byla projednávána došlá korespondence. Ze S. I. A. došlo vyzvání k účasti na anketě o pracovní době úřednictva. Příslušný referát pro tuto anketu vypracuje Ing. Sedlecký. Dotazník S. I. A. k anketě o reformě studia na vysokém učení technickém zpracuje Ing. Krejza. Přípis S. I. A., žádající jmenování tří znalců pro sestavení seznamů ve věcech nekalé soutěže, byl vyřízen, navrženi Ing. Zuklín, Černý a Tůma. Sdělení min. zahraničních věcí o vyměřování pro katastr jugoslávský a umístění čsl. zeměměřičů při něm vzato na vědomí a usneseno požádati prostřednictvím děkanství vys. školy spec. nauk o zaslání čísel „Služ. novine", jež obsahují vyhlášky s podmínkami pro zeměměřiče. Prof. dr. Ryšavý navrhuje, aby kolegové znalí poměrů v Jugoslavii byli vyzváni k podání informací o těchto poměrech. O valné hromadě, pro niž bude připraven rozpočet potřeb zájmové skupiny odbor Praha, bylo usneseno, že bude svolána na 15. února 1930. Prof. Petřík podává na to zprávu o program sjezdu čsl. inženýrů, který bude pořádán v červnu 1930 v Praze. Prof. dr. Ryšavý prosloví na sjezdu přednášku o nových strojích měřičských.

Nato byla čtena zpráva o 7 měsíčních zeměměřičských kursech na Ruské lidové universitě v Praze, jejichž absolventům jsou vydávány trojjazyčné diplomy s titulem „technicien-géomètre", čímž je poškozován nejen stav zeměměřičů, ale i prestiž naší

vysoké školy v cizině. Bylo proto usneseno informovati naši technickou veřejnost a postarati se, aby kursy byly zastaveny. V Z. V. bude otištěn projev o těchto kursech (viz zprávu o výb. schůzi Spolku čs. zeměměř.). Podobný projev bude podán profesorskému sboru vys. školy spec. nauk. Zástupce Jednoty úř. aut. civ. geometrů zaujme ke kursům stanovisko, které uveřejní ve Věstníku inž. komory a zasadí se, aby komora podala příslušný návrh min. školství a nár. osvěty.

Poněvadž dalších návrhů není, končí předsedající schůzi.

Vyměřování katastrální v Jugoslavii.

Dle usnesení výboru „Zeměměřičské skupiny S. I. A." a dle usnesení výboru „Spolku čsl. zeměměřičů" bylo sděleno min. zahr. věcí stanovisko obou korporací v otázce vyměřování katastrálního v Jugoslavii prostřednictvím děkanátu vys. školy spec. nauk. Na tento přípis došla odpověď jugoslav. min. financí a byla nám opět prostřednictvím děkanátu vys. školy spec. nauk ze dne 26. ledna 1930 sdělena. Obsah této zprávy je následující:

„Odpovídajíc na vážený tamní spis z 2. prosince t. r. ministerstvo financí král. Jugoslavie především děkuje jednak vyslanectví za námahu, kterou věnovalo této otázce, jednak technickým institucím, které jsou ochotny ujmouti se činnosti, jakmile budou známy podmínky. Dříve než dáme podrobnou odpověď, vylíčíme práce dosud vykonané, jakož i plán budoucí práce k lepší orientaci československých odborníků *).

V celém Srbsku, Jižním Srbsku a Černé Hoře je provedena triangulace I. třídy a vypočteny jsou též koordináty. Rovněž tak je většinou provedena i vypočtena triangulace II. tř., triangulace III. a IV. řádu koná se na terénech, na kterých se koná detailní obkreslování. Doposud je číselně vyměřeno přes 700.000 *ha* plochy a triangulace provedena na 500.000 *ha* půdy, na které se mají prováděti nová přeměřování. Oddělení katastru má již nyní k disposici 30 triangulátorů a k podrobnému přeměřování 420 geometrů a inženýrů. Z tohoto všeobecného náčrtku je jasno, že lze zaměstnati dostatečný počet odborných geometrů a inženýrů pro katastrální přeměřování. Co se týče způsobu zaměstnávání geometrů a inženýrů při přeměřování v Srbsku a Černé Hoře a Jižním Srbsku, mohou býti postaveny dvě alternativy:

A. Buď aby geometři a inženýři vstoupili do státní služby jako smluvní úředníci se všemi právy a povinnostmi smluvních zaměstnanců a uzavřeli smlouvu každý zvlášť, jak ustanovuje nařízení o smluvních úřednících, uveřejněné ve Služebních Novinách ze 7. srpna 19.., čís. 196, nebo

B. aby geometři buď jako jednotlivci nebo jako konsorcium zúčastňovali se co podnikatelé na licitaci a přejímali do přeměřování buď jednotlivé katastrální obce nebo celé okresy podle řízení publikovaného v nařízení o svěřování zhotovování katastru soukromým podnikům, které bylo publikováno v úředním listě „Služebné Novine", čís. 288, ze dne 7. prosince 1929.

Jestliže se českoslovenští inženýři a geometři přihlásí k pracím, uvedeným pod ad A. nebo ad B. budou postupovati podle přesně stanovených instrukcí, které jsou všechny v tisku (kromě I. dílu o triangulaci, který byl již tiskem vydán), takže pro všechny výkony budou míti stanovené předpisy a přesná omezení.

Ministerstvo financí doufá, že po tomto vysvětlení budou českoslovenští geometři dostatečně informováni o tom, co bylo již vykonáno a co je potřebí ještě vykonati na katastru v Jihoslavii, takže dotčení budou míti i zřetelnější orientaci v této otázce."

Výbor spolku čsl. zeměměřičů usnesl se vyzvati všecky kolegy, kteří v Jugoslavii pracovali, aby laskavě zaslali své připomínky k tomuto dopisu prof. J. Petříkovi v Praze.

Různé zprávy.

Soutěž: Vědecká rada Masarykovy Akademie Práce po rozhodnutí poroty o literární soutěži, uspořádané na théma „Otázky úpravy a stavebního rozvoje měst" udělila ze šesti došlých prací tyto ceny: 2000 Kč Dr. techn. F. Kühnovi, 1500 Kč Ing. Jar. Vaněčkovi. 1000 Kč Ing. Ivo Benešovi, úř. aut. civil. zeměměřiči v Brně a 500 Kč Dr. J. Hofmanovi. — Opět doložili zeměměřiči svůj činorodý zájem a spolupráci ve výstavbě měst!

Statistická zpráva z vys. školy speciálních nauk při čes. vys. učení technickém v Praze. Dle úředních záznamů na čes. vys. učení technickém v Praze složilo od 28. října 1918 do 30. prosince 1929 celkem 470 posluchačů odbornou státní zkoušku zeměměřičskou a to dle prospěchu: 92 s vyznamenáním, 247 velmi způsobilých, 131 způsobilých.

*) Viz zprávy otištěné na str. 13, 14 Z. V. 1930.

Přehled kandidátů dle rodiště podává následující tabulka:

Země nebo stát	Počet kandidátů	Z toho složilo státní zkoušku			Země nebo stát	Počet kandidátů	Z toho složilo státní zkoušku		
		s vyznamenáním	velmi způsobilý	způsobilý			s vyznamenáním	velmi způsobilý	způsobilý
Čechy	204	51	108	45	Bílá Rus	1	—	1	—
Morava	15	2	10	3	Ukrajina	35	6	18	11
Slezsko	1	—	—	1	Polsko	6	3	2	1
Slovensko	4	—	4	—	Halič	7	1	4	2
Podkarpatská Rus	1	—	1	—	Finsko	1	—	—	1
Rakousko	2	—	2	—	Litva	1	—	1	—
Dolní Rakousy	5	1	2	2	Lotyšsko	1	1	—	—
Horní Rakousy	2	2	—	—	Gruzínsko	1	—	—	1
Kraňsko	1	—	—	1	Rumunsko	1	—	—	1
Jugoslavie	2	1	1	—	Bukovina	1	—	1	—
Dalmacie	4	—	1	3	Besarabie	2	—	2	—
Bulharsko	3	1	1	1	Švýcarsko	1	—	—	1
Rusko	168	23	88	57					

Celkem kandidátů 470 a sice: s vyznamenáním 92; velmi způsobilých 247; způsobilých 131.

Zprávy osobní.

† Ing. **Jan Trávníček,**
měř. rada v Brně.

† Ing. **Antonín Čížek,**
vrch. měř. komisař v. v. v Čes. Brodě.

Čest jejich památce!

Osobní změny ve stavu měřičských úředníků na Slovensku (listopad a prosinec 1929):

I. Přijati za smluvní měřičské úředníky: Ing. Gleb Grigorjev (Turč. Sv. Martin k. m. ú.), Ing. Michal Ivančenko (Trenčín, k. m. ú.), Ilija Abramenko (Lučenec). Nikolaj Rafanovič (Košice, i. k. v.), Ing. Jakiv Čekirda (Zvolen), Ing. Josef Vysoký (Žilina), Ing. Pavel Altuchov (Čadca) a Ing. Antonín Melnyčuk (Dolní Kubín).

II. Ze služby vystoupili: Smluvní úředníci Nikolaj Tokarev (Trenčín, i. k. v.) a Mikuláš Kupfer (Turč. Sv. Martin, i. k. v.).

III. Přeloženi: a) k nově zřízenému inspektorátu kat. vyměřování v Turč. Sv. Martině za přednostu m. v. k. Václav Wankát; přiděleni: Ing. Fr. Lysý, Ing. Ant. Kovařiček, Ing. Václav Elznic, Vojtěch Král, Čeněk Březina a Alexander Ivanov, sml. m. úř. Feodor Vološin, Ing. Efim Macov a Ivan Levický;

b) k nově zřízenému odděleni pro nové měření k. m. ú. v Bratislavě: za přednostu odd. i celého k. m. ú. m. v. k. Ing. Rudolf Klimeš; přiděleni: Martin Klobutzky, Josef Obeňan, Viktor Seiler, Rudolf Reichard, Josef Lhota a Imrich Varga, Josef Cais, Frant. Modes a Pavel Tyrolt, sml. m. ú. Ivan Petrunkjevič, Venjamin Ivančenko a Alexandr Kamolov;

c) k oddělení autentifikačnímu k. m. ú. v Bratislavě m. k. Ing. Jaroslav Šlitr;

d) k inspektorátu kat. vyměřování v Košicích sml. m. úř. Ing. Sergej Bejdík (z Bratislavy, i. k. v.) a Alexander Strukov (z Trenčína, i. k. v.);

e) u kat. měř. úřadů přeloženi: Ing. Jaroslav Chůra do Žiliny a Ing. Emanuel Demel do Trenčína, Vasil Sauch do Čadce a Ing. Vladmír Zagorodnov do N. Zámků, Ing. Pavel Kórpel do Galanty a Otto Halla do Tornale.

IV. Jmenováni: měř. komisařem v 6. pl. st. Ing. Ivan Parchomenko v Krupině; definitivními přednosty k. m. ú. ve Vel. Kapušanech m. k. Frant. Urban, v Humenném m. k. Gustav Patzel a v Michalovcích m. k. Josef Podstatný.

Změny ve stavu personálu kat. měř. úřadů na Podkapatské Rusi (listopad, prosinec 1929):

Jmenování: Hynie Karel, měř. konc., převzat do služeb měř. na Podkarpatské Rusi od zem. úřadu v Praze. Bakumenko Kornilij, smluvní zeměměř., ke kat. měř. úřadu v Ťačově.

Ze služeb vystoupil: Fenin Alexandr, smluvní zeměměřič.

Za redakci zodpovídá Ing. Jos. Růžička. — Tiskem Polygrafie v Brně.
Nakladatel: Spolek československých zeměměřičů v Praze.